

Átrendeződés és állandóság a politikában

A Magyar Politikatudományi Társaság XXX. Vándorgyűlése

Budapest, 2025. május 29-30.

HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikatudományi Intézet

<https://vandorgyules.tk.hu/>

FELHÍVÁS

A 2010-es választásokat követően a magyar politikát viszonylagos állandóság jellemezte. Bár a felszín alatt kisebb változások zajlottak, és jelentős külső kihívások – például a világjárvány és a háborús konfliktusok – érték az országot, ezek nem módosították érdemben a politikai rendszer logikáját. A közvélemény-kutatások – kisebb-nagyobb megszakításokkal – folyamatosan a kormánypárt jelentős előnyét mutatták, és úgy tűnt, hogy belpolitikai események nem jelentenek számottevő kihívást. A 2024-es év azonban felrázta a befagytnak látszó pártrendszert: egy új politikai erő megjelenése felszínre hozta az eddig rejtve maradt társadalmi-politikai átrendeződési folyamatokat, így a politikai kötődések fellazulását (de-alignment) és az új törésvonalak mentén történő átrendeződést (re-alignment). Konferenciánk központi hívószava ezért az *átrendeződés*. Milyen mértékben figyelhető meg ez a folyamat a pártrendszerben, illetve az állampolgárok politikához és politikai szereplőkhöz való viszonyulásában? Kiterjed-e az átrendeződés a politika más területeire is, és ha igen, milyen mechanizmusok mentén?

Az átrendeződés a nemzetközi politikában is tetten érhető. A hatalmi központok változása figyelhető meg a globális hatalmi súlypont eltolódásában (Kína és India globális szerepének növekedésével), miközben az USA és az EU viszonylagos befolyása átalakul. A regionális konfliktusok és szövetségek változását jelzik az orosz-ukrán háború, a Közel-Kelet dinamikája, illetve a NATO és más regionális szövetségek szerepének változása. A globalizált világrend átalakulása, és töredezetté válása egymással versengő hatalmi tömbök mentén, a protekcionizmus erősödése, valamint a technológiai verseny (mesterséges intelligencia, kvantumtechnológia), s az erőforrásokért folyó verseny új dinamikákat hoz létre az államok közötti kapcsolatokban. Ezzel párhuzamosan a nemzetközi szervezetek (ENSZ, WHO stb.) hatékonysága is kérdésessé válik, miközben az államok egyre inkább a kétoldalú vagy regionális megállapodásokra támaszkodnak.

A 2025-ös év különleges mérföldkő a magyar politikatudomány számára is, hiszen a Magyar Politikatudományi Társaság idén immár 30. alkalommal rendezi meg a Vándorgyűlést. Ez a jubileum nemcsak a tudományos közösség számára kínál lehetőséget a visszatekintésre és az elért eredmények értékelésére, hanem alkalmat ad a politikatudomány legfrissebb irányzatainak bemutatására is. A konferencia így egyszerre lesz számvetés és seregszemle, valamint fórum a jövőbeli kutatási irányok kijelölésére. A Vándorgyűlésre a meghirdetett szekciók tematikájába illő magyar és angol nyelvű előadásokat, valamint teljes paneleket (4-5 előadás) várunk. A Vándorgyűlés nyílt szekciójába várjuk a megadott témákhoz szorosan nem illeszkedő politikatudományi előadásokat is.

Szekciók

1) *Politikaelmélet és demokráciaelmélet*

Szekcióvezetők: Gyulai Attila és Baranyai Artúr

A politikaelméleti és demokráciaelméleti előadásoknak és paneleknek helyt adó szekció elsődleges témája az átrendeződés. A politikai folyamatokkal párhuzamosan, olykor azokat megelőzve a politikaelmélet és a demokráciaelmélet legutóbbi trendjei évtizedek óta lezártak tekintett kérdéseket nyitottak meg ismét.

Olyan új vagy nagyon is régi fogalmak kerülnek ismét fókuszba, mint az államiság, a politikai közösség, a szuverenitás, a politikai kötelezettség vagy az alapvető emberi jogok univerzalitása. A politikai gyakorlat mércéit újra és újra kihívás elé állítja a politikai gyakorlat olykor elsődleges, máskor egyszerűen csak lehatárolhatatlan természete. A normativitás szerepét, jelentését és tartalmát számos új kísérlet igyekszik megragadni, és egyre világosabban látszik, hogy miközben a realista politikaelmélet felől egyre többször kérdőjelezzük meg a moralitás szerepét, de legalábbis kiemelt szerepét, ez az utóbbi megközelítés újrafogalmazására is lehetőséget teremt.

A demokráciaelmélet átrendeződése szoros összefüggésben van a politikai rezsimek leírásával és megítélésével kapcsolatos erősödő dilemmákkal. A demokráciaelmélet számos válaszkísérletet megfogalmazott a demokratikus és nem-demokratikus rezsimek közötti határokkal kapcsolatban, de az elmélet nehezen tart lépést a politikai folyamatokkal. A politikatudományi kutatások feladata új válaszokat találni a demokrácia határaival, valamint a normativitás szerepével kapcsolatos kérdésekre. Felülvizsgált vagy új fogalmi keretekre lehet szükség a politikai tudás vagy a választók és a vezetők szerepére vonatkozóan a de-demokratizációval, az autokratizációval és a re-demokratizációval kapcsolatban, de hasonlóképpen fontos lehet reflektálni a széttartó rezsimeklasszifikációs kísérletekre.

2) *Az „érinthetetlenek”: politikai vezetők és elitek*

Szekcióvezetők: Metz Rudolf és Kövesdi Veronika

Napjainkban egyre több példát láthatunk arra, hogy egyes politikai vezetőkre nem hat a kritika, függetlenül attól, hogy milyen szabályszegéseket követnek el – még akkor sem, ha bíróság elé állítják őket. Sőt, úgy tűnik, hogy ezek a kihágások nem csupán nem ártanak népszerűségüknek, hanem egyenesen növelik a támogatottságukat és az újráválasztási esélyeiket. Az a látszat, hogy leváltásuk demokratikus úton szinte "lehetetlen", fokozhatja a társadalmi elégedetlenséget, amely szélsőséges esetekben politikai erőszakhoz vagy akár politikai merényletekhez is vezethet.

Mindez nemcsak a politikai vezetők központi szerepét erősíti tovább, hanem hozzájárul egy új, a liberális demokráciával szemben álló vezetői típus felemelkedéséhez is. Ezek a vezetők politikai imázsukat folyamatosan alakítják a változó médiakörnyezet és az állampolgári elvárások tükrében, így a közvetlenség és megközelíthetőség illúzióját keltik. A klasszikus értelemben vett liberális demokratikus politikusi karakter egyre kevésbé vonzóvá vált, és fokozatosan háttérbe szorult. Ennek következtében a politikai vezetők tudatosan térnek el a hagyományos politikusi modelltől, különböző populistá stratégiákat alkalmazva annak érdekében, hogy szélesebb társadalmi rétegeket szólítsanak meg.

Ezzel párhuzamosan a politikai és gazdasági elit tagjai is új típusú „brandet” alakítottak ki maguknak, amely lehetővé teszi számukra politikai befolyásuk növelését. Egyes esetekben ez akár a közvélemény formálására irányuló aktív politikai szerepvállaláshoz, sőt politikusi karrierépítéshez is vezethet. Az elmúlt években a politikai vezetők és elitek szintjén jelentős átrendeződés figyelhető meg, amely új kihívások elé állítja a demokratikus rendszereket.

A szekció az alábbi témákra fókuszál:

- A politikai vezetők hatása a politikai rezsimek működésére
- A politikai vezetés szerepe válságok és háborúk idején
- Politikai vezetés a nemzetközi szinten és az Európai Unióban
- Politikai vezetők viselkedése, támogatottsága és kommunikációja
- A politikai elitök összetétele és karrierútjai
- A politikai reprezentáció átalakulása

A szekcióba egyaránt várunk elméleti és empirikus megközelítésű előadásterveket, amelyek ezen – a lehető legtágabb értelemben vett – témakörökhöz kapcsolódnak, és reflektálnak a kortárs politikai változásokra.

3) *Politikai intézmények*

Szekcióvezetők: Dobos Gábor és Hadászi Szabolcs

Az elmúlt évek politikai folyamatai rávilágítottak arra, hogy az intézmények társadalmi elfogadottsága, legitimitása és hatékonysága egyre inkább megkérdőjeleződik hazai és nemzetközi szinten egyaránt. A közbizalom csökkenése, a választói preferenciák átalakulása és a politikai polarizáció erősödése olyan átrendeződési folyamatokat indított el, amelyek nemcsak a pártrendszert, hanem az egész politikai intézményrendszert is érintik.

Magyarországon a politikai intézmények stabilitása az elmúlt másfél évtizedben viszonylag erősnek mutatkozott, a 2024-es belpolitikai fejlemények és a pártpreferenciák átalakulása azonban hatással van a választók intézményekkel kapcsolatos percepcióira is. Nemzetközi szinten a politikai törésvonalak mélyülése nemcsak a pártok közötti versenyt alakítja át, hanem az állami és nemzetközi intézmények stabilitását is próbára teszi. A geopolitikai hatalmi központok átalakulása és a liberális demokratikus rendszerek kihívásai tovább növelik az intézmények sérülékenységét. Különösen fontos kérdés, hogy a globális problémák – például a technológiai fejlődés, az éghajlatváltozás vagy a geopolitikai konfliktusok – milyen módon alakítják a nemzetközi politikai intézményrendszert.

A szekció célja, hogy feltárja a politikai intézmények változó szerepét napjaink politikai környezetében, különös tekintettel a bizalom, a hatékonyság és a polarizáció összefüggéseire. Milyen tényezők erodálják vagy éppen erősítik a politikai intézményekkel szembeni közbizalmat? Hogyan befolyásolja a polarizáció az intézmények stabilitását és kormányzókéességét? Milyen hatással van az új politikai erők megjelenése, a geopolitikai átrendeződések és a nemzetközi szervezetek hatékonyságának megkérdőjeleződése a politikai intézmények működésére?

A szekcióba várjuk mindazok jelentkezését, akik előadásaikkal a fenti kérdésekre keresik a választ, kutatásukban a különböző politikai intézmények (parlament, önkormányzatok, alkotmánybíróságok stb.) szerepét, működését és átalakulását vizsgálják, illetve elemzik az intézmények előtt álló kihívásokat.

4) *Politikai viselkedés és választói magatartás az átrendeződések korában*

Szekcióvezetők: Szabó Andrea és Sebestyén Annamária

Míg 2024 folyamán szerte a világban nagy téttel bíró, jelentős választásokat tartottak, addig a 2025-ös év ebből a szempontból viszonylag csendesnek ígérkezik. Ezért lehetőség nyílik arra, hogy a szekcióba érkező előadások segítségével mélyebben, árnyaltabban és politikai szituációtól függetlenül elemezzük a fiatal és idősebb választópolgárok magatartásának állandóságát vagy változását.

A politikai akarat kifejeződése azonban nem csupán a választásokon keresztül történik, hanem a politikai részvétel más formáin keresztül is. Sőt, bizonyos esetekben maga a „nemcselekvés” – a politikától való elfordulás, a kiábrándultság vagy az apátia – is erőteljes üzenetet hordozó politikai megnyilvánulásnak tekinthető. Ez a jelenség különösen érdekes Közép-Európában, ahol a diktatúrákkal szembeni ellenállás gyakran az ún. passzív rezisztencia formáját öltötte, illetve a fiatalok körében, akik kevésbé hajlandóak elfogadni a hagyományos részvételi formákat.

A teoretikus jellegű, valamint az empirikus adatokon nyugvó előadások vizsgálhatják a közvélemény alakulását, magukat a várható választási eredményeket, a választások rövid és hosszú távú hatásait és következményeit, valamint azt a társadalmi közeget, amelyben a választásokat lebonyolították. A szekció másik célja, hogy az elhangzó előadások tágabb értelemben, politikai szocializációs szempontból elemezzék a választások jelentőségét, a nyugati országok, illetve a magyar politikai kultúra alakulására gyakorolt hatásait.

Végül, bár a szekció fókuszában a választások állnak, szívesen fogadunk más, politikai viselkedéssel, illetve a szocializáció aktuális, témához kapcsolódó kérdéseivel foglalkozó előadásokat is. Szekciónk összességében multidiszciplináris jellegű, hiszen felvállalja a politikai szociológia és a politikai pszichológia elméleti, empirikus és módszertani ágaihoz tartozó témaköröket egyaránt.

5) *Politikai kommunikáció*

Szekcióvezetők: Bene Márton és Burai Krisztina

Az elmúlt években jelentős átalakulások zajlottak a politikai kommunikációban nemzetközi és hazai szinten egyaránt. Nemzetközi szinten a politikai szereplőknek számos külső kihívással kell megküzdeniük, mint a járványhelyzet vagy különféle háborús konfliktusok, melyek új kommunikációs lehetőségeket és frontvonalakat eredményeznek. A hazai politikában pedig ezenfelül egy új politikai erő előretörése és a hozzá kötődő politikai kommunikációs innovációk, valamint a megváltozott kommunikációs struktúra hozta lépéskényszerbe a kormánypárti és ellenzéki pártokat egyaránt. Az átalakulás a politika helyi terepeit sem kerüli el, ahol a professzionális média folyamatos tévesztésben van (Hayes & Lawless, 2021), a közösségi média és az online felületeken kibontakozó közösségi önszerveződés pedig egyre nagyobb szerepet kap (Burai et al., 2024). A politikai kommunikációs tér átalakulása nyomán az állampolgári aktivitás is új lendületet kapott, a közösségi média-platformokon és az offline terepeken is egyre nagyobb számban fejezik ki véleményüket az állampolgárok.

Az átrendeződés hatására új erőre kaptak a közösségi média politikai sikerben játszott szerepéről, valamint a professzionális média működési mechanizmusairól és struktúrájáról szóló közéleti diskurzusok. Az elmúlt időszak fontos fejleménye a közösségi média második generációjának, a TikTok-nak és a hatására átalakuló, „tiktokizálódó” korábbi közösségi oldalaknak az elterjedése, amely a politikai információk terjedésének újfajta módjainak nyitott teret (Gerbaudo, 2024).

Az átrendeződés tehát érzékelhető, de kevés tudással rendelkezünk arról, hogy ezek a változások hogyan hatnak a politikai és médiaszereplők kommunikációs stratégiáira, az állampolgárok kommunikációs tapasztalataira és gyakorlataira, valamint a politikai képviselet dinamikájára és formáira. A politikai kommunikáció szekció ezért várja az átrendeződést empirikus vagy elméleti megközelítéssel vizsgáló előadásokat. Milyen változások figyelhetők meg a tömegmédiában, illetve a közösségi médiában? Milyen kommunikációs stratégiákat követnek a politikai szereplők, szervezetek a turbulencia időszakában? Hogyan hat mindez az állampolgári kommunikációs viselkedésére? Milyen új szereplőknek kedvez az átalakuló politikai kommunikációs környezet? Milyen hatása van mindennek a politikai képviselet működésére? A 2024-es szuperválasztási év hazai és nemzetközi kampányai rengeteg adatot és tapasztalatot szolgáltatnak a politikai kommunikációs trendek megfigyelésére. Az

országgyűlési választások előtti utolsó Vándorgyűlés jó alkalmat teremt az aktuális hazai trendek feltérképezésére és dokumentálására a közelgő kampányt megelőzően.

Burai, K., Solti, Á., & Bene, M. (2024). Feel local, post local: An ethnographic investigation of a social media-based local public. *New Media & Society*, 14614448241262988.

Gerbaudo, P. (2024). TikTok and the algorithmic transformation of social media publics: From social networks to social interest clusters. *New Media & Society*, 14614448241304106.

Hayes, D., & Lawless, J. L. (2021). *News hole: The demise of local journalism and political engagement*. Cambridge University Press.

6) Európai Unió: állandóság és átrendeződés

Szekcióvezetők: Bíró-Nagy András és Holányi Ákos

Az Európai Unió folyamatosan változó politikai, gazdasági és társadalmi környezetben működik, amelyben az állandóság és az átrendeződés kettőssége kulcsszerepet játszik. Az elmúlt évek eseményei – a Brexit, a COVID-19 járvány hatásai, az orosz-ukrán háború, az energiaválság, az európai intézményrendszer reformjáról és az EU bővítéséről szóló viták, az euroszeptikus pártok erősödése – mind olyan tényezők, amelyek új kihívások elé állították az integrációt, miközben az EU alapvető értékei és működési elvei továbbra is stabilak maradtak. A 2024-ben kezdődött új uniós politikai ciklusban is megfigyelhető az állandóság és az átrendeződés párhuzamos jelenléte: az uniós intézményeket ugyanazok a pártcsoportok dominálják, de közben egyes témákban gyengülni látszik a jobbközepet és az euroszeptikus jobboldalt elválasztó fal, és erősödik a szuverenisták közpolitikai hatása. Ezen túlmenően az EU globális szerepe is újragondolás alatt áll. Az amerikai–európai kapcsolatok, a Kínával és Oroszországgal szembeni politikai és gazdasági stratégiák, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelem mind azt jelzik, hogy az Európai Unió világszinten is keresi saját pozícióját és eszközeit. Az EU belső kohéziója, a tagállamok közötti együttműködés formái szintén olyan témák, amelyek elméleti és gyakorlati szempontból egyaránt kiemelt figyelmet érdemelnek.

E szekció arra kíván rávilágítani, hogy az Európai Unió miként képes alkalmazkodni a globális és belső kihívásokhoz, milyen területeken figyelhető meg kontinuitás, és hol tapasztalható jelentős átalakulás. A szekcióba olyan előadásokat várunk, amelyek az EU állandóságát és átrendeződését politikatudományi vagy közpolitikai perspektívából vizsgálják. Az alábbi kérdésekhez kapcsolódó témák különösen relevánsak lehetnek:

- Hogyan befolyásolják az egyes tagállamok politikai dinamikái az uniós döntéshozatalt és az intézmények működését?
- Milyen hatással vannak az európai parlamenti választások az EU működésére a 2024-2029-es ciklusban?
- Hogyan kezelik az uniós intézmények és a tagállamok a különböző válságokat?
- Szuverenitás és európai integráció: milyen törésvonalak figyelhetők meg az integráció mélyítésével kapcsolatban?
- Hogyan reagál az EU a globális kihívásokra? Miként formálódik az európai stratégiai autonómia koncepciója, és milyen következményei lehetnek a transzatlanti kapcsolatokra?
- Miként befolyásolja a populizmus és az euroszepticismus az EU politikai és társadalmi dinamikáit?
- Hogyan változik az európai polgárok EU-val szembeni bizalma az elmúlt évek válságai hatására? Milyen tendenciák érvényesülnek az uniós közvéleményben?
- Melyek az uniós tagság legfontosabb hatásai Magyarországra és miként alakulhat a magyar-EU-s viszony a következő években?

7) Közpolitika és kormányzás a globális és a magyarországi politikai szereplők pozíciójának átrendeződése idején

Szekcióvezetők: Bartha Attila és Zsuráfszky Márton

A közpolitikai folyamatokat tárgyaló főáramú elméletek tipikus feltevése szerint a közpolitikai döntések stabil, demokratikus körülmények között születnek, ahol az aktorok befolyása a döntési folyamatokra, illetve szakpolitikai preferenciáik stabilak, legfeljebb kismértékben változnak. A globális, az európai és a magyarországi politikai mezőben a hatalmi pozíciók instabilitása, újkeletű átrendeződése ugyanakkor előtérbe helyezi azokat az elméleteket, amelyek a közpolitikai változások mechanizmusait vizsgálják. Felértékelődnek azok a megközelítések, amelyek a bizonytalanságra, a válságokra, a radikális közpolitikai változások kontextusára és kormányzás diszkurzív jellemzőire reflektálnak. A globális közpolitikai változásokat a klímaváltozás, a járványhullámok és a mesterséges intelligencia térnyeréséből adódó bizonytalanságok mellett elsősorban az orosz-ukrán háború és az amerikai politikai mező átalakulása mozgatják, a magyarországi közpolitikai folyamatokat pedig a nemzetközi szakpolitikai dinamikák mellett az új ellenzéki erő felemelkedése és az ezzel összefüggő társadalmi-politikai átrendeződések alakítják.

A szekcióba elsősorban olyan előadásokat várunk, amelyek a közpolitikai folyamatokat, a közpolitikai változásokat alakító mechanizmusokat vizsgálják valamely szakpolitikai területen. Különösen örülünk, ha a hazai közpolitikai problémákat nemzetközi összehasonlításban, innovatív elméleti vagy módszertani keretben tárgyalják. A szekcióba magyar és angol nyelvű előadásokat is várunk.

8) Algoritmusok árnyékában: politikatudomány az AI korában

Szekcióvezetők: Ring Orsolya és Kiss Rebeka

A mesterséges intelligencia (AI) – beleértve a gépi tanulást, a nagy nyelvi modelleket, a neurális hálózatokat és a generatív AI eszközöket – alapvetően alakítja át a politikai rendszerek működését, a döntéshozatali mechanizmusokat és a geopolitikai struktúrákat. Az AI-alapú eszközök elterjedése egyszerre nyitja meg a demokratikus deliberációt, a kollektív döntéshozatal és a közpolitikai tervezés új dimenzióit és katalizálja a társadalmi polarizációt, az információs ökoszisztéma torzulásait és a politikai befolyásolás térnyerését. A közösségi média algoritmusai az érzelmekre építő politikai mozgósítás felerősítésével, az AI-generált dezinformációval és a személyre szabott tartalomterjesztéssel (microtargeting) kihívást jelenthetnek a demokratikus döntéshozatal intézményi feltételeire és az állampolgári tájékozódás lehetőségeire. A digitális tekintélyelvűség (digital authoritarianism) terjedésével az automatizált megfigyelési rendszerek (mint például a kínai társadalmi kreditrendszer) és az államilag koordinált információs technológiák (például az algoritmikus tartalomszűrés és az AI-generált politikai narratívák terjesztése) a társadalmi kontroll új mechanizmusává válnak. A mesterséges intelligencia így nem csupán az állami hatékonyság fokozásának eszköze, hanem a hatalmi viszonyok átalakításának katalizátora is. A globális politikai-gazdasági rend átalakulásának meghatározó dimenziója az AI fejlesztése és szabályozása körüli versengés, amely a technológiai szuverenitás újraértelmezését kényszeríti ki. Az AI stratégiai erőforrássá válása befolyásolja az államok gazdasági-katonai kapacitásait és fokozza a geopolitikai blokkosodást. Az Európai Unió mesterséges intelligenciáról szóló rendelete (EU AI Act) üttörő jelentőségű a technológia jogi kereteinek megteremtésében, ugyanakkor számos kihívással szembesül: a nemzetközi szabályozás töredezettsége és az államok eltérő megközelítése mellett kihívást jelent a technológia gyors fejlődésének és a jogalkotás időigényének ellentmondása, a globális technológiai vállalatokkal szembeni érvényesíthetőség kérdése, valamint a kockázatalapú szabályozási megközelítés gyakorlati alkalmazhatósága. Éppen

ezért a politikatudomány egyik legnagyobb kihívása az AI-szabályozás és -felügyelet terén az algoritmikus döntéshozatal demokratikus kontrolljának biztosítása és a politikai felelősség egyértelmű meghatározása. A szekcióba módszertani vagy elméleti háttértől függetlenül várjuk a politikatudomány és AI kapcsolódásait vizsgáló kutatásokat. Különösen ösztönözzük az összehasonlító és interdiszciplináris megközelítéseket, valamint a jogi, társadalomtudományi és technológiai perspektívák összekapcsolását.

9) *Az átrendeződés politikai gazdaságtana a széttöredezés korában*

Szekcióvezetők: Medve-Bálint Gergő és Csontos Tamás Tibor

A COVID-19 válság óta a politikai átrendeződés világszerte felgyorsult. A világjárvány számos országban a végrehajtó hatalom megerősödéséhez vezetett, ami maradandó hatást gyakorolt rájuk politikai és gazdasági téren is. A protekcionizmus és a globalizációellenesség új erőre kaptak, még az olyan erősen transznacionalizált félperifériás régiókban is, mint Közép- és Kelet-Európa (KKE). Ez az elmozdulás a globális gazdasági integráció megfordulását jelzi, amelyet gyakran geoökonómiai fragmentációnak, széttöredezésnek neveznek. Ez a folyamat a kereskedelem súlyos zavarával, az egyenlőtlenségek elmélyülésével és a globális életszínvonal csökkenésével fenyeget, már rövid távon is. Ugyanakkor a világ olyan sürgető kihívásokkal néz szembe, mint az éghajlatváltozás, a zöld átmenet és az energiaválság, amelyek regionális és globális szinten egyaránt kooperatív megoldásokat igényelnek. A globális kereskedelemben, a külföldi tőkeáramlásokba és a globális értékláncokba való mély integráltsága miatt a közép- és kelet-európai régió különösen érzékeny ezekre a változásokra. Ez a szekció olyan előadásokat vár, amelyek a jelenkori kihívások politikai gazdaságtanát vizsgálják. Különösen érdekesek azok a kutatások, amelyek a közép- és kelet-európai régió önálló cselekvési lehetőségeit (*agency*) és a külső erőforrásoktól való strukturális függősége közötti kapcsolatot vizsgálják. Hogyan alakítja a politikai átrendeződés a geoökonómiai szétagoltság korában a központi kormányok képességét a gazdasági pályák irányítására? Hogyan alakulnak ezek a strukturális korlátok, és hogyan próbálnak a félperifériás rezsimek nagyobb ellenőrzést szerezni gazdaságaik felett?

10) *Történeti politikatudomány: Irányzatok, értelmezések, kilátások*

Szekcióvezetők: Csizmadia Ervin és Kiss Daniel

Ha politikára gondolunk, akkor bizonyára egyből a jelenre asszociálunk: A politika az az, ami ma történik, amiben most élünk és amire ebből adódóan kortárs magyarázatokat adunk. Határainkon túl a diszciplinánk viszont természetesnek veszi azt, hogy a jelen politikai realitásának rengeteg aspektusát történeti távlatban is érdemes lehet értelmezni. A történelem ugyanis sok esetben releváns magyarázatokkal szolgálhat a jelen egyes, nehezebben értelmezhető kérdéseire.

Ezzel szemben többen azt látjuk, hogy Magyarországon a politikatudomány nagyvonalakban inkább a diszciplináris puritanizmus jellegét hordozza magán, kevés tudós vállalkozik interdiszciplináris megközelítések alkalmazására, így a történettudomány ilyen módú hasznosítására is. A történeti politikatudomány elkötelezettjei ezen a helyzeten igyekeznek változtatni, népszerűsíteni az olyan magyarázó elveket a tudományban, amelyek külföldön azt oly gazdaggá és sokszínűvé tették.

Szekciónk ennek a munkának az előmozdításáért jött létre. Kapcsolódó előadásokat két panelben várunk:

- Fogalmak, irányzatok, elméleti megközelítések
- Kutatási irányok és esettanulmányok

A szekció első panelébe olyan absztraktokat várunk, amelyek igyekeznek meghatározni a történeti politikatudomány fogalmát, felvázolni megközelítésmódjának jellemzőit, és elhelyezni azt a politikatudomány univerzumán belül. Ezek mellett igyekszünk feltárni, hogy melyek az irányzat legidőtállóbb, és ma is hasznosítható eredményei (például a politikai fejlődés egyetemes és egyedi vonásai), valamint hazai területen elhelyezni a szubdiszciplínát a politikatudományi szcénán belül. Tudománytörténeti, politikaelméleti és politikatörténeti előadásokra számítunk.

A szekció második panelébe alkalmazott történeti politikatudományi absztraktokat sorolnánk: Ide várjuk az olyan előadásokat, amelyek történeti szempontból közelítenének meg hazai vagy külföldi kérdéseket, akár nemzetközi összehasonlító vizsgálatokon keresztül (például demokratizálódási hullámok), vagy hazai folyamatok történeti alapú vizsgálatain keresztül (például az elit és a társadalom szintjén ismétlődő mintázatok akár a pártpolitikában és parlamentarizmusban, valamint csoportközi interakciókban). Ezek mellett egyes országpéldák vizsgálatait is fogadjuk, amelyeken keresztül az egyetemes minták követésével szembeni egyediségek okait és természetét tárjuk fel (például akár régióink posztkommunista fejlődésén keresztül összehasonlító módszerrel).

11) A nemzetközi politika átalakulásának tendenciái

Szekcióvezetők: Juhász Krisztina és Kószó Richárd

Az orosz-ukrán háború kapcsán újabb lendületet vett a nemzetközi rendszer átalakulásáról szóló polémia, azaz, hogy a hidegháború végétől datálható, valamint az Amerikai Egyesült Államok hegemon szerepére épülő unipoláris világrend felbomlásában van és idővel átadja a helyét egy multipoláris nemzetközi rendszernek. Több feltörekvő és esetenként a status quo-t is megkérdőjelező állam tűnt fel a nemzetközi politika horizontján (pl. Kína, India, Oroszország), amelyek egyre markánsabban fogalmazzák meg és próbálják meg érvényesíteni érdekeiket, bár egyelőre főleg regionális viszonylatban. Habár az Amerikai Egyesült Államok hegemon szerepe hanyatlásának kezdete a 2000-es évek elejére tehető (Vörös – Tarrósy 2024), a folyamat messze nem befejezett és az is kérdéses, hogyan fog kinézni a Tólas Péter (2021) által poszthegegoniálisnak nevezett világrend.

A nemzetközi viszonyok átrendeződése kapcsán nemcsak a nemzetközi rendszer átalakulásának folyamatával szembesülünk, hanem a hatalom természete is újabb transzformáción megy keresztül. A katonai és gazdasági kényszerítő erőn alapuló kemény hatalom (hard power) mellett az 1990-es években megszületett a puha hatalom (soft power), majd kicsit később az intelligens hatalom (smart power) fogalma (Nye 1990; 2009), a 2010-es évektől pedig megjelent a forrtélyos hatalom (sharp power) koncepciója (Walker – Ludwig 2017), amely szorosán összekapcsolódik a hibrid fenyegetés és hadviselés, valamint a külföldi beavatkozás (foreign interference) jelenségeivel, amelyek kihívások sorával szembesítik az államokat (például információs és dezinformációs kampányok vagy éppen a választásokba való beavatkozás).

Végül, tanúi lehetünk egy olyan tendenciának is, amely az együttműködésen alapuló multilateralizmusról való letérést jelenti (lásd a Trump-adminisztráció döntését a Párizsi Klímaegyezmény felmondásáról vagy éppen az ENSZ Emberi Jogi Tanácsából való kilépésről, amely utóbbiban Izrael is követte), amely kiegészül a gazdasági protekcionizmussal (lásd a szintén a Trump-elnökség által meghirdetett kereskedelmi háborúkat).

A szekcióba a fenti kérdésekhez kapcsolódó előadások, illetve panelek jelentkezését várjuk.

Nye, Joseph Jr. (1990): Soft Power *Foreign Policy*, No. 80, pp. 153-171.

Nye, Joseph Jr. (2009): Get Smart: Combining Hard and Soft Power *Foreign Affairs* Vol. 88, No. 4, pp. 160-163.

Tálas Péter (2021): A poszthegeomoniális hatalmi rend „hegemónjáról” *Nemzet és Biztonság* 2021/4. szám pp. 2-3.

Vörös Zoltán – Tarrósy István (szerk.) (2024): *Átalakuló világrend. Az unipoláris pillanat vége?* Ludovika Egyetemi Kiadó Budapest, 2024.

Walker, Christopher – Ludwig, Jessica (2017): The Meaning of Sharp Power. How Authoritarian States Project Influence *Foreign Affairs* November 16, 2017 <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2017-11-16/meaning-sharp-power> (2025.02.12.)

12) Nyílt szekció

Szekcióvezetők: Papp Zsófia és Novák Anna

A Vándorgyűlés nyílt szekciójába várjuk a fentebb megadott témákhoz szorosan nem illeszkedő politikatudományi előadásokat is.

Jelentkezési információk

Előadással vagy teljes panellel (4-5 előadás) jelentkezni a konferencia honlapján található regisztrációs űrlap kitöltésével lehet: <https://vandorgyules.tk.hu/regisztracio>

Fontos határidők

- Absztraktok benyújtása	2025. március 30.
- Értesítés az absztraktok elfogadásáról	2025. április 7.
- On-line regisztráció és regisztrációs díj befizetése	2025. április 20.
- A konferencia programjának véglegesítése	2025. április 29.

Regisztrációs díjak

- A Magyar Politikatudományi Társaság tagjai számára	22 000 Ft
- A Magyar Regionális Tudományi Társaság tagjai számára	22 000 Ft
- Külső résztvevők számára	30 000 Ft